

Virgula fumi, sive compendiolum historiae S. Crucis Caravacensis, de qua, quod sparsum alias, ac diffusum lentius redolet, abbreviatae huic brevitati revocatum, ad succurrendum piae quorundam staurophilorum aviditati, velocius, suaviusque devotionis fumum exhalare cogitur

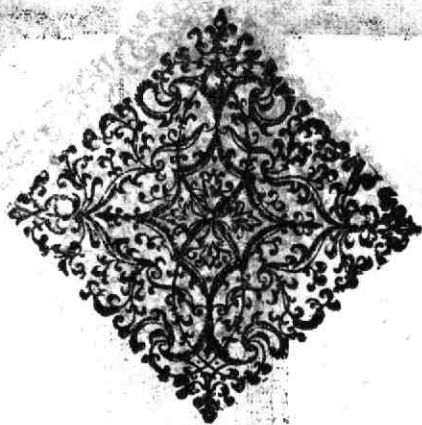
<https://hdl.handle.net/1874/10231>

VIRGULA FVMI,

Siue

COMPENDIOLVM
HISTORIAE S. CRVCIS
CARAVACENSIS, DE QVA, QVOD

SPARSVM ALIAS, AC DIFFVSVM LENTIVS REDOLET,
abbreviatæ huic breuitati reuocatum, ad suc-
currendum viæ quorundam staurophilorum
aviditati, velociùs, suauiusq̃ deuo-
tionis fumum exhalare co-
gitur.

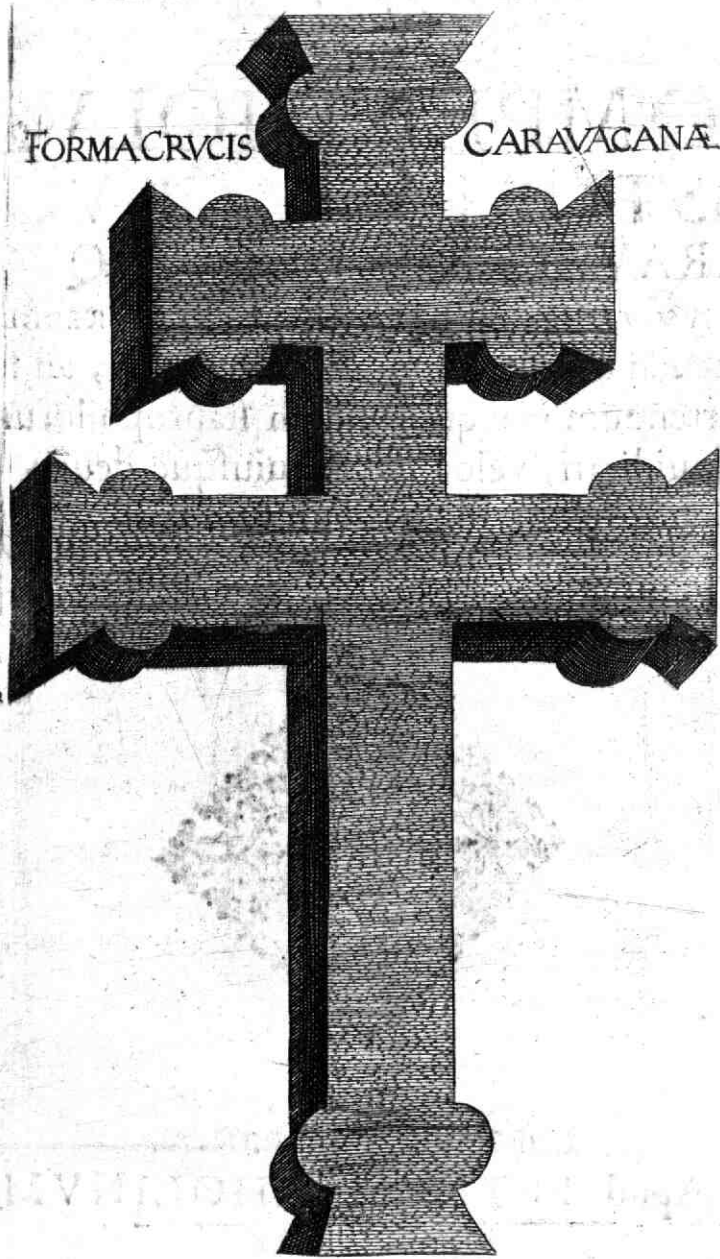
COLONIAE AGRIPPINÆ NVM
Apud PETRVM CHOLINVM,

Anno M. DC. XXX.

Archiep. Typographum.

FORMA CRUCIS

CARAVAGANA

D. FERDINANDO
ARCHIEPISCOPO CO-
LONIENSI, ELECTO ET CONFIR-

MATO S. ROMANI IMPERII PER ITALIAM ARCHI-
cancellario, & Principi Electori, Episcopo & Principi Paderbor-
nensi, Leodiensi, Monasteriensi, Administratori Hildesheimensi
& Berchtesgadensi, Principi Stabulensi, Comiti Palatino Rheni,
Duci vtriusq; Bauariæ, Westphaliæ, Angariæ & Bullionis, Mar-
chioni Francimontano, Comiti Loffensi, Longiensi,
Hornensi, Sedis Apostolicæ Legato

Nato &c.

Serenissime Princeps, Domine pietissime.

Rodit unumquemque amor suus, silere
nescius, per osus abscondi. Videlicet erum-
pet ignis, ac perrumpet omnia, si quis illū
vel fusilibus metallis coarctare, vel in
profundis terræ visceribus incarcerare studuerit.
Quanam enim arte in infimis detineretur ista nobi-
lissimi elementi viuacitas, cui superiorem natura
locum assignauit? Et cuius esse in motu continuo est,
in ardore, in splendore, in ascensu; qua possit abscon-
di nocte, quam non illuminaret? quibus angustijs
impediri unde non exiliret? quas in abyssos demergi,
unde non emergeret? Sed nec datur vsquam tam se-
cretus, tamque abstrusus amor, qui non appareat v-

bi sit, & qui possessorem suum aut melius suam possessionem, ipsum videlicet cor hominis non manifestet. Esto, inscrutabile illud fateamur, & Dedaleis undique vijs impermeabilem iuremus illud esse labyrinthum: ex eius meditullio quilibet affectus in consona sibi obiecta euolant, & volentem nolentem presentibus oculis diiudicandum propinant, quidquid illi in corde est. Prodidit tua te pietas. Seren.^m Domine & iste quo in Deum portaris affectus, qua data portaruit: & si claustra centum quis illi opponat liuor: emnia illico vi perrupet sua, teq; eximia pietatis ac Religionis. Principem longè lateq; proclamabit. Silentes cetera, quod vidimus testamur, & quod manus nostra contrectauerunt, hoc est. Venit missus ex Hispanijs in manus humilium feruorum S. C. V. libellus cuius titulo est historia de S. Cruce Carauacensi. Bonum reuera ingens, adeoq; per orbem communicatum ut non modo uniuersam Hispaniam, verum etiam omnes penè mundi Provincias prodigiosa ubertate signorum suorum impleuerit. Bonum quod tam mirandum nobis legentibus fuit, tamq; incundum, nec non contra omnia quæ nos circumvallant mala tam opportunum: ut non potuerit detineri diutius, quin ad manus C. V. festinaret: manus tam beneuolas semper,
tam-

tamq̄, tum nostro, cum etiam vniuersis sacris Religi-
onibus liberales ac munificas. Inimus igitur & Ser. ⁱⁱ
Vestra libellum istum in affectus & gratitudinis tes-
seram obtulimus. Vt visus, ut approbatus! ut charus
fuit! ut arrisit inclusa adhuc in suo cortice caelestis
nuclei dulcedo, ipsam etiam (veluti pretiosa adhuc
in suis alabastris condita balsama) fractionem ante-
uertens! Neq̄, enim potuit non arridere ipsa pietati
pietas. Crux Catholica Ecclesia fundamentum & o-
mnis illius ad quam suspirant vniuersi, sempi-
ternae felicitatis initium, non potuit Crucis amatori
a Propugnatori Zelosissimo non amari. Cum au-
tem etiam illud dicta S. Crucis compendiatum opus-
culum creuisse videretur, ultra quam pateretur se
legi, ab ijs qui portant Orbem, & sub negotiorum pō-
dere pressi, vix ubi respirent, inueniunt: studiosissima
omnis deuotionis V. C. & sibi & suis & quicumq̄, de
S. Cruce Caruacensi quidpiam, imò totam ferè ipsius
Iliadem in vno ictu oculi nosse vellent, breuius ali-
quod fieri curauit eiusdem historia breuiarium: in
quo, & quicquid rei esset, vno intuitu videretur, &
ipso in arduis detentos semper Magnatum animos
prolixiori lectione non retardaret. Ecce ergò illud ip-
sum nobis hodiè desiderium vestrum Ser. ^{me} Princeps

dicta historia videlicet iam pridem compēdiata modernum compendium, & vix in sex aut septem pumillias paginas, grandiorum septuaginta redactum volumen. Acceptabitur (scimus) perlegetur, videbunturq; in ea tabella vobis iucunda admodum, & forte nondum percepta, eaque non pauca prodigia, qua benignissimus Deus per hoc viuificum lignum in varijs mundi partibus operari dignatus est. Faxit ille ut istud in obortis necessitatum vniuersae ditionis vestrae tempestatibus ac procellis, adsit remedium: & ubicumque in caput hoc sacrum U. aut in quacumque illius membra subdita irruere tentarit aduersitas: eodem diuinae virtutis tormento repudiata corruere valeat, & ne hilum nocumenti adferre ijs qui confidunt in eo. Ita apprecamur.

S. D. V.

Humillimi ac deuotissimi Clientes

Fratres Carmelita Discalceati

Coloniae anno 1640. Kalend. Februarij.

BREVIARIUM

De admiranda Sanctæ Crucis Carauacensis apparitione.

Zeit-Abuzeit Rex Maurus securus rerum suarum propter amicitiam & fœdus cum Regibus Aragoniæ & Castellæ in initum sedem & familiam suam Valentiam in Murciense Oppidum, quod Carabum aut Carauacam vocant, transtulit Anno 1231. Vbi cum venisset illi in mentem videre quid quisque captiuorum suorum artis nosset; inter alios sistitur ante ipsum Ginesius quidam Sacerdos, qui cum de Sacerdotij dignitate pauca ac præclara differuisset, & quod ad verbum sacrificantis, panis ipse & vinum in corpus & sanguinem Christi Saluatoris nostri trãsubstantiaretur: hoc sibi mōstrari Rex iubet, & ad illud sacrificiũ expedire se Ginesium. Is excusat propter carentiam eorum, quæ ad sacrificium necessaria erant, quæ nec poterant

habe-

haberi, nisi ex loco Christianis habitata. Cōcham
igitur, quæ proxima Christianorum Ciuitas erat,
mittit, qui adferrent quidquid in indiculo dictus
Ginefius a ñotaret. Quo facto cū iā Sacerdos Mis-
sã inchoaturus esset, animaduertit ab instructo Al-
tari deesse Crucem: & nefas esse ducēs absq; eo sa-
lutari signo, eo præsertim die qui Inventionis San-
ctæ Crucis erat, sacra mysteria peragere, quid tan-
dē agat requirit anxius, & Regi cupidissimo videre
rem tam inauditam, vix habet, vnde satisfaciat.
Verum Deus perfectionis Author, ne fidelem Mi-
nistrū suum diutius destitutum solatio pateretur:
duos Angelos Hierosolymam mandat, qui exin-
de in momento ad aram Crucem deferrent, quam
Robertus illius Ciuitatis Patriarcha è collo pen-
dentem gestare consueuerat. Dictum, factum. Rex
ergo intentis ad ipsam Sacelli testudinem oculis,
vidit duos Angelos multis alijs comitantib. per fe-
nestram tecto proximã allabi, & ligneam Crucem
ab ipsismet Angelis ex eo ligno factam in quo Je-
sus Christus pro mundi vita pependit, sollicito Sa-
cerdoti in manus ab ipsis tradi, gaudio collachry-
mantib. & grates immensas Deo agentib. captiuis
pro tam insigni miraculo, quo fidem nostram cor-
roborare instituit.

Lætus

Lætus itaque tam singulare cælitum pignore Sa-
cerdos, diuinum officium inchoauit; & cū hostiã
ritè consecratam in altum sustolleret, vidit Rex in
ipsius manibus pulcherrimum, & nimio fulgore
coruscantem infantulum. Re demum sacra ad fi-
nem perducta, ipse cum multis ex nobilitate fi-
dem Christianam corde & affectu complectitur,
quam paulò post ore professus est & opere.

*VARIA MIRACVLA QVÆ PER SAN-
ctam illam Crucem Carauacensem Dominus Deus
operari dignatus est.*

i. Anno 1348. cum immane obortum esset incen-
dium Carauacæ in Sacello dictæ S. Crucis ibi
quispiam è familiaribus Commendatoris per fu-
rentem, & omnia latè pascentem ignem pene-
trans, thecam cum S. Cruce quæ in ea recondita
erat, illæsam illæsus ipse extulit, momentoquè per
se incendium extinctum est.

ii. Anno 1350. Visus est à multis nobilitate ac pie-
tate præstantibus Viris magnus cereorum splen-
dor emicare è Sacello S. Crucis & Coelum versus
furrigi.

3. Circa illud tempus mulier quædam cum suo
Consanguineo à Mauris capti, & arctæ manci-

pati custodiae, inuocatae S. Crucis Carauacensis beneficio, nocte concubia mirabiliter elabuntur, & salui Carauacam festinantes, ibi ad S. Crucem compedes suos, gratijs pro libertate peractis appenderunt.

iv. Blasphemus quidam in S. Crucem, Carauacae à Cacodæmonio obsidetur: & è mænibus Ciuitatis desperabundè sese præcipitans morte horrenda interimitur.

v. Duo alij Adoloscetes captiui post sui commendationem, & pijs S. Crucis Carauacensi factas preces ruptis vinculis euadunt incolumes.

vi. Ciuis quidam Hispalensis post vota & preces eidem salutari ligno emissas, lucis vsuram quam prius amiserat, præsentibus multis miraculi testibus recuperauit Anno 1378.

vii. Anno 1387. quidam Ciuis Murciensis mittit Carauacam ad S. Crucem argenteam lampadem, linteo inuolutam quo filij demortui corpus fuerat inuolutum. Et ecce dum euolutum donum S. Crucis offertur, mortuus puer domi ad vitam reuocatur; & lampas quæ prius in Sacello ardebat, per se ipsam accessit ad recens allatam, de quæ oleo suo in eam aliquantulum infudit, & ita ytraque ardens

iucundum præbuit intuentibus rei nouitate attonitis spectaculum.

vii. Loræ quædam tempeftas locuftarum populabunda omnes agros, per aquam dictæ S. Crucis immerfione fanctificatam, fedatur, & exinde mos Carauacensium tertia Maij quotannis immergendi pedem dictæ S. Crucis in riuo quodam vnde tam multis valetudo reftituitur, & tam noua miracula anniuersariè fcaturiunt.

ix. Carauacenses custodit à Maurorum incurfibus, & fonitu intra fuam capfam edito, excubitozem monet, pulfare campanam, & Ciues excitatos hoftibus occurrere: viciffimque tamquam piam Matrem benedictam illam Crucem Carauacenses custodiunt, & nihil non agunt, quod ad ipfius ornatum, cultumque pertinere autumant.

x. Pio zelo miffus aliquando à Toletana Ecclefia Sacerdos, S. Crucem ab Altari furto abftulit, ac in peram paftoritiam fuam recondidit. Qui dum fui fecurus in via videre vellet fanctam fuam prædâ, aperta pera in qua illam refofuerat, nihil nifi nonnulla de S. Crucis apparitione testimonia reperit. Omnis igitur Carauaca perturbata, expedit equites, qui furem indagarent, fed omnis irritus labor,
& præ-

& prædator non inuenitur. Interim ecce summo mane Vir Moratellensis accurrens, qui ait se vidisse S. Crucem inter duas faces ardentes, in sublimi Collis vertice, vulgò delas Cruzes appellati. Profecta igitur eò omnis Ciuitas supplicationis ritu, summa cum veneratione ac gaudio eã recipiunt, & in pristinum suum Arcis Sacellum reponunt.

xI. Fugerant ex Arce Carauacensi qui custodiebant eam, quasi imparati contra nimis densas Maurorum Cohortes, quos aduentare & in proximo esse audiuerant. Et ecce post medium ab Vrbe miliare confectum, retorquentes ad Arcem oculos, vident S. Crucem super portam Principem mirum in modum coruscantem. Ex quo redanimati repedant in desertum locum, & vi occulta perterrefactis Mauris: & post aliquod tempus multis ex jis trucidatis, victoriam insignem fecerunt.

xII. Diuenditam Ciuitatem Maioris emptoribus scelestus quispiã die Veneris sancto anno 1430. tradere sponpoderat. Crux igitur maioribus solito intra thecã suam eadem nocte editis pulsationib. per vigiles & exploratores populũ confestim ad arma

cor-

corripienda excitauit. Et delusum hostem fugauit opportunè.

xiii. Quidā Religiosus furdus & Infās ex grauiori morbo factus fusa ad DEVM prece in Sacello S. Crucis audire & loqui de cætero pro more potuit.

xiv. Extincta ibidem quadam die lampas, Angelorum ministerio reaccenditur, in voces laudis & admirationis erumpentibus ijs qui miraculo frequentes interfuerunt.

xv. Maurus quidam auditis sanctæ Crucis Caruacensis quàm plurimis prodigijs, cum à suis ad Caruacenses fugeret, Baptismum suscepturus: Cruce inuocata ex omnib. vię periculis sibi intentatis, quo sua vota eum ferebant, liber & incolumis appulit.

xvi. Captiuus quidam qua potuit industria effraetis compedibus repedans liber in Patriam cum videret instantes tergo qui eum perquirerent, alterius consilij inops tollit à terra lapidem vt iaceret in persequentes se. Et ecce omnes ita dilabuntur, & euanescent, vt ne vnum ex ijs viderit in posterum.

xvii. Faber lignarius è muro 36. pedes alto in subiecta rupes decidit, & illico, propter Crucem in
casu

casu inuocatam, alacer, ac vegetus ad cæptum laborem reuertitur.

xviii. In horribilibus ac repentinis tempestatibus quibus sæpe Carauacenses infestantur: ipsi se prædicant per sanctam illâ Crucem à diluuijs & fulminibus custoditos, visumque afferunt procellosissimo quodam tempore illud salutare signum absque opere humano in ipso turris fastigio inter quasi multarum facularum ordinem splendescere, & comperere malum quod auræ intemperies minitabatur.

xix. Crux admouetur arefacto cuiusdam femine brachio, & nullâ morâ confanescit. Ibidem ab eodem restituto brachio contacti cuiuspiam oculi qui ante menses sex videndi facultatem amiserat, cum præ multitudine turbæ irruentis non posset ad S. Crucem pertingere: Illuminantur & vt ante clarescunt.

xx. Post longam siccitatem pluuia copiosissima sub finem supplicationis ad hoc ad S. Crucem institutæ aliquoties è Cælo conceditur. Item eadem arte post metuendam frugibus caliginem, & nebulosam aeris condensitatem; tota Cæli facies adeò depurata est, vt exinde messis bona subsequuta fuerit.

xxi. Muta puella applicata sibi ad os S. Cruce,
loquitur, & disertis vocibus Deo gratias agit.

MIRACULA PER CRUCES, DICTÆ

Crucis Carauacensis attactu sacratas, facta.

1. Duabus nauibus sæua tempestate in Mari Sur,
demersis. Tertia, dum fluctibus indomitis crux si-
milis obijcitur, sedata paulatim vndarum bile, sal-
ua in Portum Manillanum venit.

2. Cælo turbido ac prope fulminanti præsentata
Cruce similis, quæ veram Crucē Carauace: attige-
rat, omni prorsus tempestatis nocte subito discus-
sa diem amissam mundo recuperat.

3. Accensus in Naui casu puluis tormentarius to-
tam illam cum vniuersis qui in ea erant, absorpsit,
& demersit in profundum vno excepto, cui non
vltra collum propter inibi iam diu appensam Cru-
cem similem, aquas penetranti calcabile sese ma-
re, ac peruium exhibuit.

4. Fulmen reprimitur obiecta ex aduerso illi cru-
cula Carauacensis attactu benedicta.

5. Alligata simili Cruce ad funiculum in Ganosia
Insula in tēpestuosum mare proijcitur, & reddita
Malacia supra onerarię Nauis corbem summam
instar syderis collucens sub crepusculum matuti-
num reperitur.

6. Dæ-

6. Dæmonibus formidabilis Crux similis visa est.
7. Laithomislium Bohemiæ Ciuitas, vno & altero furioso incendio iam iam absumendum simili Cruce obiecta flammis nulla alia arte cohibendis liberatur.

Sed quod mirabilius est, & quod pro coronide hucusque reseruatum: In Prouincia Charchorum in Peru, sceleratus nescio quis, ex vicino Caruacæ Oppido oriundus Miles; fuga declinans quod meritus erat, & ad quod quærebatur, patibulum, incidit in barbaros & adhuc à fide alienos Indos. Ibi igitur iam diu conuersatus, videns eos pro habenda pluuia admodum anxios, & ab Idolis suis, sollicita variarum superstitionum ambitione, remedium frustra expectantes; memor suorum Caruacensium, quid in eiusmodi necessitate factitarent; & quam Crux eorum, ad simile de coelo impetrandum beneficium esset illis oportuna; spondet (ait illis) infelices, in præsentis mali remedium, facturos vos, quod docebo? Et illi; spondemus. Ipse igitur fabricatam sibi ex ligno grandem crucem erigens, ac proponens adorandam, petendamq; ab omnium rerum creatore ac moderatore Deo, per hoc salutiferum signum desideratâ pluuia benedictionem prædicans, cum morigeros illos habuisset, ac procumbentes in genua, quod edocti erant, ex animo peragerent; adeo copiosus imber illis aduenit, vt rei nouitate attoniti Indi proculcatis contritis Idolis suis, tanta dehinc veneratione S. Crucem prosequuti fuerint; vt in quacumque necessitate ad eam tamquam ad asylum confugerent, & fide Christi suscepta Prouinciam suam nomine S. CRVCIS de monte vocatam habere mererentur.